

POSTANOWIENIE

Dnia 3 marca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Dończyk

w sprawie z powództwa E. F.

przeciwko R. D.

o zachowek,

na posiedzeniu niejawnym 3 marca 2023 r. w Izbie Cywilnej w Warszawie,

na skutek skargi kasacyjnej powoda

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku

z 19 listopada 2021 r., sygn. akt I ACa 741/20,

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

2) przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Białymstoku na rzecz adw. M. F. wynagrodzenie w kwocie 4050 (cztery tysiące pięćdziesiąt) zł - podwyższone o stawkę podatku od towarów i usług - tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu powodowi w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

Określone w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaganie uzasadnienia w skardze kasacyjnej wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania zostaje spełnione, jeśli skarżący wykaże, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub

skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być zatem osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które – zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. - będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W skardze kasacyjnej wniesionej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 19 listopada 2021 r. (sygn. akt I ACa 741/20) powód E. F. oparł wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania na przesłankach określonych w art. 398⁹ § 1 i 4 k.p.c.

Zgodnie z ugruntowanym w orzecznictwie Sądu Najwyższego poglądem, za istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. uznaje się zagadnienie nowe i dotychczas niewyjaśnione. Zagadnienie to musi mieć charakter istotny i być zagadnieniem ściśle jurydycznym, tj. dającym się przedstawić w sposób syntetyczny i oderwany od kontrowersji dotyczących ustaleń faktycznych lub oceny dowodów (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 22 grudnia 2008 r., III CSK 285/08, ICBSN 2009, nr 4, s. 48). Chodzi przy tym o zagadnienie o charakterze abstrakcyjnym, którego wyjaśnienie przyczyni się do rozwoju jurysprudencki, a jego rozstrzygnięcie będzie miało znaczenie nie tylko dla oceny konkretnej, jednostkowej sprawy, ale także dla innych podobnych spraw. Z tej przyczyny przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej z powołaniem się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) wymaga wykazania przez skarżącego, że w sprawie występuje zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa.

Powyższych wymagań nie spełnił skarżący powołując się we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na problem sposobu ustalenia wartości darowizny z nieruchomości obciążonej służebnością mieszkania, która podlega doliczeniu do spadku w trybie art. 993 k.c. Podnieść bowiem należy, że w części skargi kasacyjnej zawierającej wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania podejmuje

jedynie polemikę ze stanowiskiem Sądu Apelacyjnego dotyczącym ustalenia wartości nieruchomości stanowiącej przedmiot darowizny i obciążonej prawem dożywocia. Skarżący nie przywołał żadnych argumentów, które wskazywałyby, że przywołane zagadnienie problemowe ma walor istotności i nowości, wymagany przez art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. dla przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Niezależnie od powyższych argumentów w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący eksponuje przyjęte przez Sąd drugiej instancji stanowisko dotyczące wyceny dożywotniej służebności mieszkania, która powinna być dokonana na podstawie liczby lat pozbawienia właściciela dochodu ustalonej na podstawie publikacji GUS dotyczącej przeciętnego dalszego życia. Tymczasem Sąd drugiej instancji w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku wskazał, że nawet przy założeniu, że wartość dożywotniej służebności mieszkania zostałaby ustalona w sprawie przy przyjęciu rzeczywistego trwania służebności, tj. od daty darowizny do śmierci E. F., to i tak pozostawałoby w ostatecznym rozrachunku bez wpływu na wynik sprawy. Z tej perspektywy nie aktualizuje się potrzeba wypowiedzi Sądu Najwyższego co do zagadnienia prawnego zawartego w skardze kasacyjnej.

Brak również podstaw do uznania, że skarga kasacyjna zasługuje na przyjęcie do rozpoznania z powołaniem się na art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. W tym względzie wskazać należy, że wyróżniona w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. przesłanka przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania zachodzi wtedy, gdy zasadność zarzutów podniesionych w skardze kasacyjnej wynika *prima facie*, bez głębszej analizy prawnej. Dotyczy to więc jedynie uchybień przepisom prawa materialnego albo procesowego, zarzucanym sądowi drugiej instancji w skardze kasacyjnej, o charakterze elementarnym polegających w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną jego wykładnią przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa, na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym. Do wykazania oczywistej zasadności skargi powinno wystarczyć jedno konkretne twierdzenie, jedna stanowcza, przekonująca od razu teza, wskazująca racje podważające rozstrzygnięcie poddane krytyce i zaskarżeniu. Na tym właśnie polega „oczywista” zasadność środka zaskarżenia w rozumieniu przyjętym w art.

398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 17 grudnia 2019 r., IV CSK 307/19, nie publ.). Tych wymogów nie spełnił skarżący upatrując oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) w naruszeniu art. 6 k.c. przez Sąd Apelacyjny w Białymstoku. Podnieść należy, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, iż norma wywodzona z art. 6 k.c. nie ma samodzielnego zastosowania w praktyce orzeczniczej, lecz zawsze współwystępuje z odpowiednią normą prawa materialnego, stanowiącą podstawę prawną żądania lub określonego stanowiska procesowego strony. Oznacza to, że postawienie zarzutu naruszenia samego art. 6 k.c., bez wskazania na przepis określający, jakie elementy hipotezy normy prawa materialnego (fakty) mają być wykazane, a *limine* nie może okazać się skuteczne (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 22 września 2022 r., I CSK 1185/22, nie publ.; z 1 marca 2022 r., I PSK 211/21, nie publ.; z 17 marca 2021 r., II CNP 7/21, nie publ.; z 30 listopada 2020 r., V CNP 15/20, nie publ.; z 18 listopada 2020 r., III UK 398/19, nie publ.). Poza tym skarga kasacyjna w dużej części stanowi próbę kwestionowania oceny dowodów przeprowadzonych w sprawie, a w konsekwencji także dokonanych na tej podstawie ustaleń faktycznych przez Sąd drugiej instancji, co w postępowaniu kasacyjnym ze względu na normę wyrażoną w art. 398³ § 3 k.p.c. jest niedopuszczalne. Świadczy o tym zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. podniesiony w skardze kasacyjnej. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się jednolicie, że art. 398³ § 3 k.p.c. wprawdzie nie wskazuje *expressis verbis* konkretnych przepisów, których naruszenie, w związku z ustalaniem faktów i przeprowadzaniem oceny dowodów, nie może być przedmiotem zarzutów wypełniających drugą podstawę kasacyjną, nie ulega jednak wątpliwości, że obejmuje on art. 233 k.p.c., bowiem właśnie ten przepis określa kryteria oceny wiarygodności i mocy dowodów (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2006 r., V CSK 11/06, nie publ., z 4 stycznia 2007 r., V CSK 364/06, nie publ., z 5 września 2008 r., II UK 370/07, nie publ., z 23 września 2005 r., III CSK 13/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 76 oraz postanowienia Sądu Najwyższego z 12 sierpnia 2020 r., I UK 350/19, nie publ. i z 13 października 2021 r., III USK 198/21, nie publ.).

Wskazać należy, że nie zachodzi również nieważność postępowania, którą Sąd Najwyższy bierze pod rozwagę – w granicach zaskarżenia - z urzędu (art. 398¹³ § 1 k.p.c.).

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.). O przyznaniu od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Białymstoku na rzecz adw. M. F. wynagrodzenia tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu - podwyższonego o stawkę podatku od towarów i usług - na stosowny wniosek, Sąd Najwyższy orzekł na podstawie § 2 w zw. z § 16 ust. 4 pkt 2, § 8 pkt 6 oraz § 4 ust. 1 - 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (tekst jedn. Dz. U. z 2019 r., poz. 18 ze zm.).